

Једанаеста теза о Фојербаху

Једном кад су у Холандији цене зачина страховито пале, трговци су проблем решили тако што су побацали неколико товара ове робе у море. Логично, пошто их је било мање, цена им се вратила у нормалу. Зато се ваљда и не подржава ископавање злата и дијаманата у неким рудницима, да би моћ остала тамо где већ дуго почива.

Моћ – новац. Новац који купује нове идеје и баца их у море заборава/забране, да би њихове биле вредније. Новац који купује људе у успону, скоро утицајне, и прилагођава их свету, самим тим и њихове саборце, нова сила која је желела да свет прилагоди себи мења страну на којој се бори.

И ови људи бачени су у море, као оно у које су сместили Тантала, Зевсовог сина који је кажњен због тога што је боговима смештао разне преваре, како би проверио да ли су заиста свезнајући. Казнили су га да довека трпи глад и жеђ, али стојећи у води, која му се измакне кад посегне да је попије. Али наши се негдашњи перспективни револуционари у том мору нађоше не знајући и не примећујући да су ту по казни што су хтели да поремете равнотежу у идеалној једнакости света и да искушају непроменљивост система. Најтужније је што ће прежднети, неће бити више жељни промене.

Прва ствар коју ћемо замерити некоме ко жели нешто добро за себе у овом друштву јесте – идеализам. Тако, идеалистички, чини се да је у Једанаестој тези речено да су филозофи решили свој први задатак, и да се мора прећи на следећи. Не допада нам се што смо на један задатак потрошили толико хиљада година, али шта се ту може кад га нисмо завршили? Свет морамо упознати до најмањих честица, а не знамо га до те мере, да данас мислимо да живимо у свету у којем је све што вреди већ измишљено, па и да га познајемо довољно да бисмо га могли променити.

Насупрот томе, мени се чини да живимо у уточишту сопственог незнања.

Али, рећи ће неко: ниси у праву, Једанаеста теза каже то и то... „Шта Тарквиније Охоли у врту свом хтеде рећи маховицама, разуме син, али не и поклицар”. Да појасним, Тарквиније Охоли, последњи римски краљ, у рату против Габија, одглуми свађу са својим сином који тобоже повређен тиме побегне у Габије, који су га поставили за војсковођу. Тада син посла гласника да пита Тарквинија шта даље треба чинити, а отац, немајући поверења у гласника, одведе га у башту и покида главе са највиших маховица. То је, свакако, значило да треба смакнути главне личности у Габијима. То значи да се филозофи обраћају једном уском кругу људи који ће бити способни да искористе ту мудрост на најбољи начин.

Иако се чини превише идеалистичком, Једанаеста теза о Фојербаху је најбоље што је неко могао рећи, јер, млади лидери који се још држе даље од Танталовог мора, схватају да треба да дају све од себе да се свет промени, и, често, при томе нешто добро учине за њега.

С друге стране, филозофи, учени и свесни оног Сократовог „знам да ништа не знам“, схватају да први задатак није решен, и да мора још много о свету да се сазна да би се прешло на други, и, како су сигурно ближи решењима од својих предака, њима овлада огромно узбуђење и ентузијазам, изазван уверењем како само још мало фали да човечанство коначно крене ка нечему лепшем и вишем од онога што нас вековима мори, и обезбедиће нам оно што ће нам једног дана свима олакшати живот.

Неко трећи ће, пак, схватити све ово на трећи начин. Али, иако знамо да ништа што схватимо није потпуно тачно, најгоре што можемо у овој мисли видети је потпуно изопачена слика, да мењање света свакако није наш посао, већ да га треба препустити филозофима. Нико од нас не зна све, па чак ни сви ми заједно, и, борили се ми свако за себе или уједињени, тој борби нисмо дорасли. Преостаје нам још да се надамо да ћемо својом борбом коначно учврстити тло некеме који жели и може и зна да га искористи у складу са неким, можда и постојећим, смислом онога што зовемо живот. Ипак, неки мудри људи рекоше да оно истински људско ниједно покољење не учи од претходног. Свака генерација изграђује свој унутрашњи свет, и не треба да очекује од било кога да јој обезбеди услове за то.

Нисмо узалуд створени свесни! Користимо то што имамо, немојмо се уздати много у наше претке и потомке, но, учинимо оно што је на нама, „дајмо према могућностима, да бисмо добили према потребама“, јер, кад смо већ ми без света једно малено ништа, хајде да он са нама буде једно велико нешто, што ћемо ми створити, чувати, а када га довољно добро упознамо – мењати.

Балша ЂЕРАНИЋ

Математичка гимназија Београда

Ментор: проф. Радивоје Благојевић